

fra dybe utilgængelige Kløfter, i hvis Bund der var Bække med leret 40° varmt Vand, som flød ned til Søen og bidrog meget til dennes forholdsvis høje Varmegrad, skjøndt det for en Del ogsaa skylledes Dampudstrømningen fra en Mængde smaa Fumaroler ved Søens Bredder. Disse Bække dannede Afløbet for det af Dampene i Kraterne fortættede Vand, og en Prøve af samme medtoges til nærmere Undersøgelse. Paa Tav. II. ses et af de sybligste Kratere og den derfra udgaaende Kløft

Den uhyre Mængde Vanddampe, der udstrømmede her, fyldte ikke blot alle Kraterne, men indhyllede selv Omgivelserne i saa tæt en Laage, at det var meget vanskeligt at faae et blot nogenlunde klart Overblik over Begrænsningen af de enkelte Kratere. Kun en eneste Gang lykkedes det mig at se Bunden og Sædvæggene i et af de midterste Kratere og fandt den dannet af sort Luffandsten, ganske af samme Masse som de fra dette Krater udslyngede Stenblokke. Vanddampene havde nemlig her havt Vanskelighed med at bane sig Vej ud igjennem Jordkorpens og maatte først rydde en Del af denne til Side. Man kan ikke tænke sig et mere haandgribeligt Bevis for Størrelsen af de mekaniske Kræfter, der have været virksomme ved Begyndelsen af Udbruddet paa dette Sted, end de opbrudte og rundt om Krateraabningen i et sandt Kaos optaarneede Kjempeblokke af den nævnte Luffandsten og Basalt. Sprængningen og Udslyngningen af disse skarptkantede Klippemasser, hvoraf mange ere mere end 1000 Kubitfod store, og som vare fastede over 100 Fod tilveirs fra Kraterets Indre, kunde heller ikke ske uden voldsomme Jordrystelser, der dengang (den 4de Januar) sporedes over hele den nordøstlige Del af Island. Men det var ikke blot Klippeblokke, som udslyngedes; thi meget af det løsrubte Materiale var dels ved Knusning dels ved Vanddampenes Indvirkning blevet forvandlet til Lerflam, og som en vællingagtig Masse slydt ned ad Skraeningen næsten lige til Søen i Indsenningen. En stor Del af de udfastede mindre Stenblokke vare rene med af Lerstrømmen. Ogsaa senere var lignende Lerflam kastet ud fra disse Kratere og havde bedækket Omgivelserne, men medens vi opholdt os ved dem, iagttog vi alene regelmæssige Dampudstrømninger uden Slamudbrud, der nu syntes at være ophørte.

Kratere have omtrent samme Dybde og Omfang som det nordlige, og Randen af Kratermundingerne ligger 300 Fod lavere end Askia, eller 440 Fod over Indsøens Overflade. Der iagttoges en Mængde mindre Spalter (Gjauer) i Jordkorpens paa Skraeningen ved mod Søen, hvoraf der ligesaa vel som paa Siderne af de tre store Kløfter overalt brød Vanddampe frem, der indeholdt en ringe Mængde Svovlvinte. Af den Grund sættes der ogsaa højt og her lidt Svovl, men det er dog først paa et senere Stadium af den vulkanske Virksomhed, naar Vanddampene bryde frem med mindre Voldsomhed, at Svovlaffætningen ret tager sin Begyndelse, som det nu sker ved Krifvuf paa Sydlandet og i Omegnen af Myvatn paa Nordlandet. Paa et eneste Sted paa Nord siden af Askia ved Randen af de gamle Lavastrømme findes der en ældre Solfatara af ringe Omfang, og at dømme derefter er der ikke megen Sandsynlighed for, at der ved de nye Kratere vil foregaa nogen betydeligere Svovlaffætning. Selv om dette senere hen skulde ske, vil det dog aldrig kunne faae den ringeste praktiske Betydning paa Grund af Umuligheden af at kunne transportere Svovlet bort derfra. Engländeren Mr. Loch, der har forpagtet de Staten tilhørende Svovlleier Øst for Myvatn, skyndte sig ikke desto mindre iaar med ogsaa at tilkøbe sig Ketten til at bryde Svovl i Dyrngju-fjeldene.

Det mest Giendommelige ved de tvende i 1875 forefaldne Udbrud i den sydøstlige Del af Askia er nu især, at det har været Pimpstensudbrud, medens der ikke ses Spor af Lavastrømme fra noget af Kraterne. Strengt taget er der jo rigtignok kun en Grads Forskjel mellem Pimpsten og Lava, idet enhver Art Lava kan gaa over til Pimpsten, naar den blot har optaget en tilstrækkelig Mængde Vanddampe under stort Tryk. Bryder Lavaen under saadanne Forhold pludselig frem igjennem Krateret, ville Dampene ved det formindskede Tryk søge at undvige samtidigt fra hele Massen, der da omdannes fra tæt og vægtfyldig Lava til den lette svampelignende Pimpsten, hvis Porer i Stærkningsøjeblikket have været fyldte med de ved Trykformindskelsen stærkt udvidede Vanddampe. Med Sikkerhed kendes ikke noget tidligere Udbrud paa Island, ved hvilket der alene er fremkommet Pimpsten uden tillige at være ledsaget af Lavastrømme, og det Samme er ogsaa Tilfældet baade ved Vesuv og Vëna, medens der derimod ved enkelte Vulkaner i Andeskjæden, som f. Ex. Pichincha, alene er udkastet Pimpsten. Udbruddene i den sydøstlige Del af Askia er derfor paa Island noget enestaende paa Grund af den uhyre Dampudvikling, der gav Anledning til Dannelsen af Pimpsten, og selv i 1876, da der var forløbet mere end 1 Aar efter den sidste Eruption, var Dampudviklingen fra alle Kraterne dog endnu saa stærk baade i Henseende til Spænding og Kvantitet, at den overgaaer uendelig mange Gange de paa Island saa almindelige Fumaroler eller som de der kaldes Sverer. I den Tilstand, hvori disse Vulkaner nu for Eiden